

**DECLARAȚIA
CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA**

**CU OCAZIA ZILEI AUTONOMIEI LOCALE ȘI A LUCRĂTORULUI DIN APL
(extras)**

Pornind de la faptul că autoritățile publice locale sunt cel mai aproape de nevoile cetățenilor și se bucură de cea mai înaltă încredere din partea lor;

Conștienți de răspunderea pe care o purtăm față de cetățenii Republicii Moldova, care așteaptă ca autoritățile pe care le aleg să-și îndeplinească în mod corespunzător obligațiile funcționale;

Stabilind că numai printr-o participare organizată, activă și eficientă a autorităților locale poate avea loc modernizarea, dezvoltarea și europenizarea reală a statului și societății din Republica Moldova;

Considerând că dezvoltarea și modernizarea țării reprezintă o sarcină comună atât a guvernării centrale, atât și a guvernării locale;

Fiind convinși că numai printr-un dialog instituțional permanent, egal și efectiv între autoritățile locale și cele centrale pot fi realizate obiectivele de guvernare și asigurat fundamentul dezvoltării naționale,

Luând în considerație: Recomandările Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei din 22.03. 2012, Legea privind Descentralizarea Administrativă și Legea privind administrația publică locală, precum și declarațiile CALM de la Adunările generale din 21.03.2010 și 02.06.2012, prevederile cărora în marea parte rămân în vigoare și astăzi:

Noi, aleșii locali, reprezentanții ai comunităților locale din Republica Moldova, întruniți sub egida Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) și reprezentând toate formațiunile politice parlamentare și extra parlamentare, în cadrul mitingului și marșului de solidaritate organizat cu ocazia Zilei Autonomiei Locale și a Funcționarului din Administrația Locală de pe data de 1 februarie 2013, declarăm următoarele:

- 1. Reforma administrației publice, descentralizarea și consolidarea autonomiei locale**, de rând cu reforma în justiție, dezvoltarea economică, drepturile omului, reprezintă una din condițiile și elementele indispensabile a modernizării și dezvoltării social-economice durabile a Republicii Moldova. Experiența de circa 20 de ani a Republicii Moldova demonstrează că nu pot fi progrese reale nici într-un domeniu al vieții sociale, fără o reformă profundă a administrației publice (centrale și locale) și în condițiile unui stat excesiv de centralizat și bazat pe verticala puterii. Totodată, în prezent, constatăm o diminuare și subestimare a importanței și locului descentralizării și democrației locale în calitate de factor crucial pentru procesul de modernizare și dezvoltare durabilă a Republicii Moldova. În acest sens, din marea majoritate a discursurilor liderilor politici și a conducătorilor autorităților centrale, cu unele excepții, descentralizarea și autonomia locală, lipsește cu desăvârșire sau în cel mai bun caz este menționată printre altele. Se atestă o lipsă cronică a interesului și participării din partea conducătorilor majorității ministerelor la activități pe tema descentralizării (de ex. Conferința "Reforma descentralizării: de la strategii la acțiuni concrete", 13-14 noiembrie, 2012, la care din 16 miniștri a participat doar unul și un vice-ministru). Este târăgănată adoptarea unor acte de importanță majoră (de ex. în domeniul finanțelor locale), precum și faptul că descentralizarea și reforma APL, nu se regăsește în mai multe documente de ordin strategic și financiar al țării (de exemplu: Strategia Națională de Dezvoltare, Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu etc.). Mai mult ca atât, în unele domenii, în loc de descentralizare, se atestă procese inverse – de centralizare (poliția municipală, achiziții publice, proiectul Codului urbanismului și construcțiilor, etc.) Ceea ce demonstrează pe de o parte, lipsa de corelare între diferite sectoare cu strategia descentralizării; pe de alta, lipsa de voință politică reală și constituie o dovadă în plus că în realitate, descentralizarea și consolidarea autonomiei locale **NU ESTE CU ADEVĂRAT O PRIORITATE!**
- 2. Reformele în domeniul descentralizării și autonomiei locale și-au pierdut din elan și au devenit sterile, sunt târăgănite și chiar blocate. În același timp, acțiunile concrete, simple și urgente care ar schimba situația spre bine și ar insufla încredere și speranță în rândurile APL, întârzie să vină.** Se creează impresia că strategiile și alte documente, în loc să devină un imbold și impuls pentru schimbări reale, au devenit un paravan după care sunt ascunse lipsa de voință reală de a merge pe cale reformelor. În acest sens, pe de o parte, sunt elaborate diverse documente, proiecte de strategii, metodologii, nomenclatoare etc., lipsite de actualitate și fără relevanță practică, care în mare parte nu sunt corelate cu realitățile din Republica Moldova. Pe de altă parte, o serie de inițiative și proiecte concrete și vitale necesare pentru consolidarea reală a autonomiei locale, rămân nerealizate. Astfel, de exemplu, până în prezent, nu au fost adoptate un set de modificări legislative în domeniul finanțelor locale, proprietății, accesului la justiția constituțională etc., care urmau să fie adoptate încă în anul 2012. În aceste condiții, autoritățile publice locale rămân în continuare lipsite de orice perspectivă, capacității și instrumente reale pentru

a-și exercita în modul corespunzător multiplele atribuții legale, precum și a soluționa problemele de zi cu zi ale colectivităților locale.

3. **Cadrul instituțional actual** al reformei în domeniul descentralizării, este unul incomplet și ineficient. Lipsa unei instituții/organ distinct și cu o autoritate și capacități administrative corespunzătoare amplitudinii și complexității reformei date, constituie un impediment esențial în coordonarea și implementarea efectivă a procesului de descentralizare.
4. **Cadrul legal în care activează autoritățile locale rămâne unul confuz și contradictoriu.** În acest sens, majoritatea actelor normative sectoriale, până în prezent nu au fost corelate cu legislația din domeniul APL și descentralizării (de ex. educație, protecție socială, sănătate etc.). Ceea ce creează premise pentru presiuni și abuzuri administrative, politice, juridice etc. în privința reprezentanților APL.
5. **Datorită sistemului actual electoral și financiar,** sistemul de administrație publică locală rămâne în continuare unul excesiv de politizat, controlat de la centru și cu amestec permanent din partea formațiunilor politice care dictează comportamentul aleșilor locali. Nu sunt puține cazuri, când aleșii locali adoptă decizii la indicația și sub supravegherea "mentorilor" partinici, fără a ține cont de interesele generale ale comunității.
6. **Se păstrează tradiția de a folosi organele de control** (administrativ, financiar, de anchetă, judiciar etc.) în calitate de bătă și instrument de presiune și șantaj în privința APL care sunt incomode. În acest sens, se atestă cazuri când APL sunt supuse controalelor permanente din partea diverselor organe pe parcursul unor perioade îndelungate, astfel fiind perturbată și chiar blocată activitatea lor normală.
7. **În pofida unor îmbunătățiri în ceea ce privește procesul de consultare a APL în raport cu unele structuri guvernamentale și parlamentare,** totuși se constată că aceste consultări continuă să poartă un caracter izolat, fragmentar și selectiv. În acest sens, lipsind un dialog instituțional, permanent și efectiv între APL și APC. Ceea ce conduce, la continuarea practicii de adoptare a unor acte importante pentru APL fără o consultare prealabilă a lor. Anularea taxei locale pentru mijloacele de transport, elaborarea ultimii variante a proiectului de modificare a legii nr. 355 privind salarizarea în sectorul bugetar, a unor acte legislative în domeniul achizițiilor publice, adoptarea modificărilor la legea privind statutul alesului local (la capitolul incompatibilități) etc. sunt doar unele din exemplele actuale, când autoritățile locale și CALM nu au fost consultate deloc. Astfel de practici fiind în contradicție atât cu spiritul și litera Cartei Europene a Autonomiei Locale, cât și cu prevederile exprese a legislației Republicii Moldova.

Prin urmare, în vederea impulsivării procesului de descentralizare și soluționării problemelor menționate mai sus, CEREM:

1. Organizarea ședințelor/audieri publice la nivel de Guvern și Parlament privind situația în domeniul APL, procesul de implementare a Strategiei Naționale de Descentralizare și modulul de realizare a recomandărilor Congresului Puterilor Locale și Regionale a Consiliului Europei din 24 martie 2012.
2. Adoptarea în regim de urgență a proiectelor de legi privind finanțe publice locale aflate pe rolul Parlamentului (nr. 4 din 15.01.2013) și asigurarea elaborării procesului bugetar local pentru anul 2014 în baza noului sistem de finanțe publice locale.
3. Adoptarea în regim de urgență a pachetului proiectelor de legi (Proiect nr. 2476), prin care se prevede transferul de competențe către APL în domeniul schimbării destinației terenurilor agricole și accesul instituționalizat la justiția constituțională a APL (Proiect nr. 2476 din 26.10.2012).
4. În conformitate cu recomandarea 322 al Consiliului Europei, instituirea la nivel de Guvern a unei instituții/funcții cu suficientă autoritate și capacitate administrativă, responsabilă pentru coordonarea și monitorizarea procesului de descentralizare și consolidare a autonomiei locale.
5. Revizuirea legislației care reglementează controalele asupra autorităților publice locale pentru a asigura că acestea sunt reglementate în mod clar și limitate, în special prin stabilirea periodicității și a unor criterii care definesc cazurile exacte în care astfel de controale pot fi efectuate, pentru a exclude utilizarea controalelor ca instrument de presiune politică și de hărțuire a autorităților locale
6. Inițierea unor discuții publice privind sistemul electoral la nivel local, în vederea examinării posibilităților de aplicare a unor sisteme electorale speciale, care ar permite excluderea sau diminuarea considerabilă a gradului de politizare a administrației publice locale după modelul altor țări (Polonia, Cehia etc.).
7. Asigurarea efectivă a accesului liber a persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL în instituțiile guvernamentale și parlamentare.
8. Stabilirea unui dialog instituțional permanent și efectiv între CALM, Guvern și Parlament, care să asigure reprezentarea și participarea autorităților locale, în toate structurile - nivel de Guvern și Parlament, în toate problemele ce le

vizează drepturile și interesele lor. Astfel, nici un proiect de act normativ/legislativ care vizează APL să nu fie adoptat fără consultarea opiniei lor sau a reprezentanților săi.

9. Crearea unor grupuri comune de lucru, în vederea identificării și corelării cadrului legal sectorial cu cadrul legal al descentralizării și autonomiei locale.
10. Suntem deschiși și dorim să instituim un dialog real și efectiv cu autoritățile centrale, bazat pe principii de egalitate și respectul reciproc. În acest sens, ne adresăm către Parlamentul, Președintele, Guvernul RM și alte autorități centrale, începutul unei colaborări instituționale deschise și eficiente, în interesul întregii țări și majorității comunităților locale pe care le reprezentăm. În acest sens, fiind asigurată reprezentarea și participarea efectivă a APL prin reprezentanții săi în toate structurile de la nivel de Guvern și Parlament, în toate problemele ce le vizează drepturile și interesele lor. Astfel, nici un proiect de act normativ/legislativ care vizează APL să nu fie adoptat fără consultarea opiniei lor sau a reprezentanților săi.
11. Ne adresăm către liderii tuturor partidelor politice din RM să se abțină de la acțiuni, care ar conduce la dispersarea forțelor pe plan local și național, susținând doar acțiunile de consolidare și unificare a puterilor locale, în scopul dezvoltării unui sistem care să sprijine autonomia locală și nu s-o limiteze, să protejeze drepturile și libertățile cetățenilor și nu să-i aservească.

Adoptată astăzi, 01.02.2013

Mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale,

Anexă: Propuneri concrete și urgente de modificare a unor acte normative și legislative